

characters, we can offer a nuanced interpretation that illuminates the psychological underpinnings of Milton's epic narrative.

In conclusion, Milton's humanism in his characterization of Adam and Eve in "Paradise Lost" highlights his belief in the transformative power of self-awareness, moral growth, and spiritual redemption as essential aspects of the human experience. Through their journey of sin, repentance, and reconciliation with God, Adam and Eve exemplify Milton's vision of humanity as flawed yet capable of moral progress, self-discovery, and spiritual renewal.

REFERENCES

1. John T. Shawcross "The Miltonic Humanism of Paradise Lost" *Modern Philology*, Vol. 76, No. 4 (May 1979), pp. 333-349; The University of Chicago Press
2. Barbara Kiefer Lewalski "The Humanist Milton" ;The Cambridge Companion to Milton, edited by Dennis Danielson ; Cambridge University Press, 1999
3. John Leonard "Milton's Grand Style" ;The Cambridge History of Literary Criticism, Volume 3: The Renaissance, edited by Glyn P. Norton ; Cambridge University Press, 2006

ADABIYOTSHUNOSLIK HAMDA TILSHUNOSLIKDA MILLIY MA'NAVIYAT BOSQICHLARI

Ilhom Bekbutayev

Annotatsiya. Mazkur maqola bugungi kundagi adabiyotshunlik va tilshunoslikdagi bo'layotgan muammolar, o'zgarishlar va yangiliklar.

Kalit so'zlar. Filologlar, adabiyot, ma'ruza, badiiy adabiyot, predmet, Yusuf Xos Hojibning "Qutadg'u bilig" asari, Alisher Navoiy.

Ma'lumki, umumta'lim maktablarining 5-sinfidan boshlab o'quvchilarga adabiyotshunoslikka oid ilk ma'lumotlar berib boriladi. Maktabda, so'ng o'rta

maxsus kasb-hunar ta'limi tizimida adabiyot o'qitish dasturlari o'quvchilarga bosqichma-bosqich badiiy adabiyotning mohiyati, adabiy tur va janrlar, badiiy obraz va obrazlilik, she'r tizimlari, badiiy tasvir va ifoda vositalari kabi adabiy-nazariy tushunchalarni o'rgatib borishni ko'zda tutadi. Biroq mazkur ta'lim muassasalari filolog-adabiyotshunoslar tayyorlashni maqsad qilmagani uchun ham bu ma'lumotlar fragmentar tarzda — konkret badiiy asarlar tahlili jarayonida yoki biror bir adib ijodiy merosini o'rganish barobarida berib borilgan. "Adabiyotshunoslikka kirish" kursi an'anaga ko'ra uchta katta qismga bo'lib o'rganiladi. Kursning birinchi bo'limi "Badiiy adabiyot haqida ta'limot" deb nomlanib, bunda badiiy adabiyotning mohiyati, uning jamiyatdagi o'rnini va vazifalari kabi masalalar xususida so'z yuritiladi. Badiiy adabiyotning ikkiyoqlama mohiyat, ya'ni, bir tomondan san'at sohasi, ikkinchi tomondan ijtimoiy ong shakli ekanligi; badiiy adabiyotni san'atga doxil etuvchi obrazlilik va obraz tushunchalari ayni shu bo'limda o'rganiladi. Badiiy adabiyot spetsifikasini yaxshi tasavvur etgan talabagina bugungi adabiyotshunoslikda bahsli bo'lib turgan muammolar mohiyatini anglashi, yaqin kelajakda ularga nisbatan o'z mavqegini belgilay olishi mumkin bo'ladi. Badiiy adabiyotning ijtimoiy ong sohasi sifatida ijtimoiy ongning boshqa shakllari bilan aloqasi, ularning orasida tutgan o'rnini, ular bilan aloqasi, o'ziga xosligi kabi masalalar ham shu bo'limda ko'rib chiqiladi. Shuningdek, badiiy adabiyotning boshqa san'at turlari bilan mushtarak va farqli tomonlari, ular bilan aloqaning adabiyot rivojidagi ahamiyati kuzatiladi. Ushbu bo'limda ko'riladigan masalalar anchamurakkab, tushunilishi qiyinroq va shuning uchun Filolog talaba vaqtli nashrlardagi adabiyotshunoslikka oid chiqishlar, adabiy-tanqidiy maqolalar bilan tanishib borsagina bugungi adabiy jarayondan boxabar bo'lishi mumkin bo'ladi. Ikkinchi tomondan, e'lon qilinayotgan she'riy, nasriy yoxud dramatik asarlarni olgan nazariy bilimlaringiz asosida tahlil qilishga harakat qilsangiz, bilimlaringiz mustahkamlanadi. Boz ustiga, o'zingizni tanqid yoki adabiyotshunoslik bobida sinashga urinib ko'rishingiz, adabiy-tanqidiy bahslarda ishtirok etishingiz mumkinki, bu ham yetuk mutaxassis bo'lish tomon tashlangan yana bir qadam bo'ladi. Bu o'rinda talabaning o'zini kichik olmasligi, jur'at qilishi

muhim. Zero, sizning, yangicha sharoitda yetishgan yoshlarning fikri adabiyotshunoslik ilmiga yangi nafas olib kirishi mumkinki, bu yangilanayotgan adabiyotshunoslik ilmimiz uchun ham ahamiyatlidir. Unutmaslik kerakki, vaqtli nashrlar bilan tanishmaslik uchun turli bahonalar topishga urinish, mashg'ulotlarning ko'pligi-yu iqtisodiy qiyinchiliklarni ro'kach qilish o'zni aldashdan boshqa narsa emas. Zero, izlagan imkon topadi. Adabiy yo'nalish va oqimdan farq qilarmoq, adabiy maktab deganda o'zining nazariy jihatdan anglangan ijodiy dasturiga ega bo'lgan, tashkiliy tuzilma sifatida shakllangan ijodkorlar guruhi tushuniladi. Masalan, XX asr boshlari rus adabiyotidagi futuristlar, akmeistlar shu xil maktab sifatida ko'rsatilishi mumkin. Negaki, bu adabiy maktablarning vakillari adabiy to'garaklarga birikkanlar, o'zlarining adabiy-estetik prinsiplarini maxsus manifestlarda bayon qilganlar va ijodiy faoliyatlarida ularga muayyan darajada amal qilganlar Biroq hali hanuz bu adabiy hodisalar fundamental asosda nazariy tadqiq etilganicha yo'qki, shu bois bu masaladagi gapni muhtasir qilib, aytilganlarning o'zi bilan cheklanamiz. Bundan kelib chiqadiki adabiyotshunoslik hamda qiyosiy tilshunoslikdagi o'zgarishlar, yangiliklar hamda xatolar ko'rib chiqildi va bunga ko'ra shu xato kamchiliklar ustida ishlab yosh kelachak avlodga to'g'ri va foydali ma'lumotlar yetkazish ko'zda tutildi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ўзбекистон миллий энциклопедияси. 1-жилд. А-Бешбалиқ.-
2. Dilmurod Quronov. Adabiyotshunoslikka kirish www.ziyouz.com kutubxonasi 24 T.,2000
3. Валихўжаев Б. Ўзбек адабиётшунослиги тарихи.-Т.: Ўзбекистон,1995
4. Болтабоев Ҳ. Фитрат — адабиётшунос.-Т.:Ёзувчи,1998
5. Мирзаев Т. Миллий истиқлол мафкураси ва ўзбек адабиётшунослиги // Ўзбек тили ва адабиёти.-1994.-№3.-Б.3-6
6. Болтабоев Ҳ. XX аср ўзбек адабиётшунослиги.-Шарқ юлдузи.-1995.-№11
- 6.Сувонқулов И. Мумтоз адабиётни ўрганиш мезони.Мулоқот.-1995.-№3.- Б.25-27

7. Йўлдошев Б. 60-70-йиллар адабий танқидчилиги тарихига бир назар.- Шарқ юлдузи.- 1999.- №6.- Б.153-155
8. Мўминова Н. Адабиёт назариясидан илк қўлланма // Ўзбек тили ва адабиёти.-1999.-№4.-Б.56-57
9. Қахрамонов Қ. Адабий танқиднинг методологик асослари // Ўзбек тили ва адабиёти.-2006.-№2.-Б.3-9
10. Литературный энциклопедический словарь.-М.,1987

SCIENTIFIC NOVELS IN ENGLISH LITERATURE. H.G.WELLS AND HIS NOVEL "INVISIBLE MAN"

Bobonazarov Akobir,

2116-group, Philology faculty, UzSWLU

Scientific supervisor: Muyassar Yo'ldasheva

Abstract. *Herbert George Wells (21 September 1866 – 13 August 1946) was an English writer. Prolific in many genres, he wrote more than fifty novels and dozens of short stories. His non-fiction output included works of social commentary, politics, history, popular science, satire, biography, and autobiography. Wells' science fiction novels are so well regarded that he has been called the "father of science fiction".*

Keywords. *Fantasy, short stories, fiction, non-fiction, genres, futurist.*

Wells rendered his works convincing by instilling commonplace detail alongside a single extraordinary assumption per work – dubbed "Wells's law" – leading Joseph Conrad to hail him in 1898 with "O Realist of the Fantastic!". His most notable science fiction works include *The Time Machine* (1895), which was his first novel, *The Island of Doctor Moreau* (1896), *The Invisible Man* (1897), *The War of the Worlds* (1898), the military science fiction *The War in the Air* (1907), and the dystopian *When the Sleeper Wakes* (1910). Novels of social realism such as *Kipps* (1905) and *He* was also an outspoken socialist from a young age, often (but not always, as at the beginning of the First World War)